

ті, зокрема розробка і впровадження Закону "Про державне регулювання страхової діяльності", Закону "Про страхові підприємства як специфічну форму підприємницької діяльності", розробка законодавчої бази для впровадження обов'язкового медичного страхування, законодавче врегулювання діяльності страхових брокерів, вжиття заходів щодо наближення законодавчої бази до міжнародних стандартів; створення національної системи рейтингування, яка б дозволила проводити достовірну оцінку надійності страховиків і пере страховиків у середині країни; усунення нерозвиненості обов'язкового страхування в Україні; усунення розбалансованості страхового ринку, адже поповнення страхових портфелів відбувається не за рахунок розширення клієнтської бази, а через перерозподіл клієнтів. Крім того розвитку страхового ринку сприяло б створення об'єднань, пулів, бюро в різних галузях страхування для збільшення місткості вітчизняного страхового ринку та покращення фінансової стійкості страховиків.

На останок, слід зазначити, що страховий ринок України є чутливим до економічних коливань на світових ринках. Світові фінансові кризи будуть вносити суттєві корективи у розвиток вітчизняного страхового ринку. Зважаючи на те, що навіть світові фінансові гіганти відчувають на собі негативний вплив таких процесів, можна стверджувати, що він не обмине і українські страхові компанії. Тому страховикам необхідно це розуміти і вибудовувати власну стратегію, зважаючи на можливі зміни зовнішнього середовища.

1. "Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2007 рік", затверджений розпорядженням Держфінпослуг від 26.06.2008 № 778 // www.dfp.gov.ua. 2. CEA Statistics European Insurance in Figures // www.cea.eu. 3. Закон України "Про страхування" № 85/96 від 7.03.1996 року // www.zakon.rada.gov.ua. 4. Сіренко О. Страхування XXI століття, або про тенденції розвитку страхового ринку України. 19.04.2008 // www.redtram.ua/redirect/news/99817455/.

Надійшла до редакції 10.06.2009

В.А. Батковський, заступник начальника управління звітів
Департаменту статистики та звітності Національного банку України

БЕЗПЕКА ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ ТА МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ ЗАГРОЗ ЇЇ РОЗВИТКУ

У статті досліджуються теоретичні аспекти безпеки грошово-кредитної системи, визначено основні загрози для грошово-кредитної системи, запропоновано механізм управління комплексними загрозами і розглянуто особливості його реалізації у контексті антиінфляційної політики України.

The author studied the theoretical aspects of security of monetary system and determined key threats to system development. The method to overcome the complex threats was offered in the context of anti inflationary policy in Ukraine.

Сучасний етап економічного розвитку відзначається глобальними макроекономічними перетвореннями, що стали причиною перерозподілу фінансових, сировинних, людських ресурсів, посилення конкуренції між країнами і регіональними угрупованнями. Незворотній об'єктивний процес трансформації світового господарства посилює невизначеність щодо перспектив розвитку країни, особливо з перехідними економіками. За таких умов вирішальне значення для збереження національних інтересів і забезпечення стабільного зростання має створення ефективної системи національної безпеки.

Найнебезпечніша з 30-х років криза на розвинутих фінансових ринках у 2008 році була спричинена двома великими потрясіннями: швидким зростанням цін на нафту, біржові товари і поширенням фінансових шоків. Щоб скоротити розміри втрат у реальній економіці від кризи уряди країн і міжнародні організації застосувати весь арсенал інструментів і продемонстрували високий ступінь координації дій щодо фінансової підтримки приватного сектору [1].

Для України економічний аспект національної безпеки стає дедалі актуальнішим, оскільки уразливість перехідної економіки України посилюється в умовах збереження нестабільної ситуації на світових фінансових і сировинних ринках. Зростає стурбованість щодо того, що зовнішні фактори разом з посиленням інфляційних очікувань вплинуть на стабільність грошової одиниці і стан грошово-кредитної системи. За таких умов актуальним питанням для України залишається захист економіки від зовнішніх потрясіннь на поточний період, а також розбудова системи безпеки на майбутнє. Забезпечення економічної безпеки у грошово-кредитній сфері залежить від якостей грошово-кредитної системи і ефективності заходів, які здійснюються у відповідь на виклики.

Основною метою даної статті виступає уточнення сутності грошово-кредитної безпеки та її значущості для збереження економічного зростання, а також об-

ґрунтування механізму впливу на загрози грошово-кредитній системі України, реалізація якого надасть грошово-кредитній системі нові якості.

Економічна безпека є одним з ключових компонентів системи національної безпеки, яка в умовах динамічних перетворень політичного і економічного ландшафту сприяє збереженню стійкості до внутрішніх та зовнішніх загроз, що створюють небезпеку для реалізації національних інтересів у економічній сфері [2, 3]. Забезпечення економічної безпеки поряд з захистом суверенітету і територіальної цілісності є серед найважливіших функцій держави, про що вказується у Статті 17 Конституції України [4]. Фундаментальні орієнтири економічної безпеки було встановлено у Законі України "Про основи національної безпеки України" і "Стратегії національної безпеки України" [5, 6].

Набуття Україною незалежності співпало у часі з новим раундом перегляду концепції національної безпеки в усьому світі. Термін "безпека", який раніше передбачав комплекс військово-політичних відносин між державами, набув нових параметрів, серед яких економічне і фінансове становище. Одночасно, класична економічна наука збагатилася новими поняттями, зокрема, безпека, загрози, виклики, індикатори, рівні безпеки, національні інтереси тощо. Виник новий напрям досліджень "екосестейт", наука про економічну безпеку держави, або, за іншим визначенням, економічна безпека держави.

Все це створило сприятливі умови для розбудови системи національної безпеки за сучасними світовими стандартами, проте недостатнє розуміння ролі національної безпеки для економічного розвитку України спричинило чимале відставання у розробці її правових засад [7]. Закон про основи національної безпеки було вперше прийнято лише у 2003 році, тобто через 12 років з часу набуття Україною незалежності. Активізація розбудови законодавчої бази, яка спостерігається останніми роками, дає підстави сподіватися, що напрацьований науковий

потенціал екосистейту буде примножений і надалі використовуватися у державному управлінні.

До когорти відомих дослідників, що присвятили свої праці вивченню проблематики економічної безпеки належать Я. Жаліло, В. Мунтіян, О. Баранівський, М.Г. Пастернак-Таранушенко, В. Свінціцький, А. Сухоруков, Ю. Петровиченко, С. Пирожков та інші. Перший збірник вітчизняних досліджень у сфері економічної і фінансової безпеки було опубліковано у 1994 році [8]. Праці дослідників суттєво розширили уявлення про економічну безпеку, їх ідеї було покладено в основу законодавчих актів і методологічних документів [9,10].

Проаналізувавши різноманітні визначення безпеки можна прийти до висновку, що поняття "безпека" залежить від контексту, в якому воно використовується.

По-перше, безпека може розглядатися як стан системи, в якому виключається можливість небезпечної події або зводяться нанівець несприятливі наслідки такої події. Так, з 90-х років минулого сторіччя в основу сучасних теоретичних засад вивчення безпеки в Україні було покладено саме цю дефініцію. В економічному аспекті "безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави" [11].

По-друге, безпека може характеризувати умови існування, в яких виключається несприятлива дія на систему. У наш час зростає кількість прибічників даного альтернативного визначення: "безпека є умови існування суб'єкта, якими він оволодіває в процесі самореалізації і які, таким чином, здатен контролювати" [12, 13].

По-третє, безпека може розглядатися як характеристика системи, її здатність не припускати виникнення небезпечного стану, не переходити в такий стан. Нарешті, по-четверте, безпека може розглядатися як перелік заходів, що забезпечують захист системи від небезпечних дій.

На рис. 1 схематично зображено підпорядкованість складових елементів економічної безпеки [14]. Серед аргументів виділення грошово-кредитної безпеки є самостійний елемент економічної безпеки є, по-перше, те, що в грошово-кредитній сфері існують чинники, що становлять їй загрозу. По-друге, грошово-кредитна безпека має свої об'єкт, суб'єкти і предмет, характеризується якісними і кількісними показниками, має властиву лише їй стратегію забезпечення. По-третє, грошово-кредитна безпека посідає особливе і надзвичайно важливе місце в системі економічної безпеки держави, оскільки забезпечує економічний розвиток.

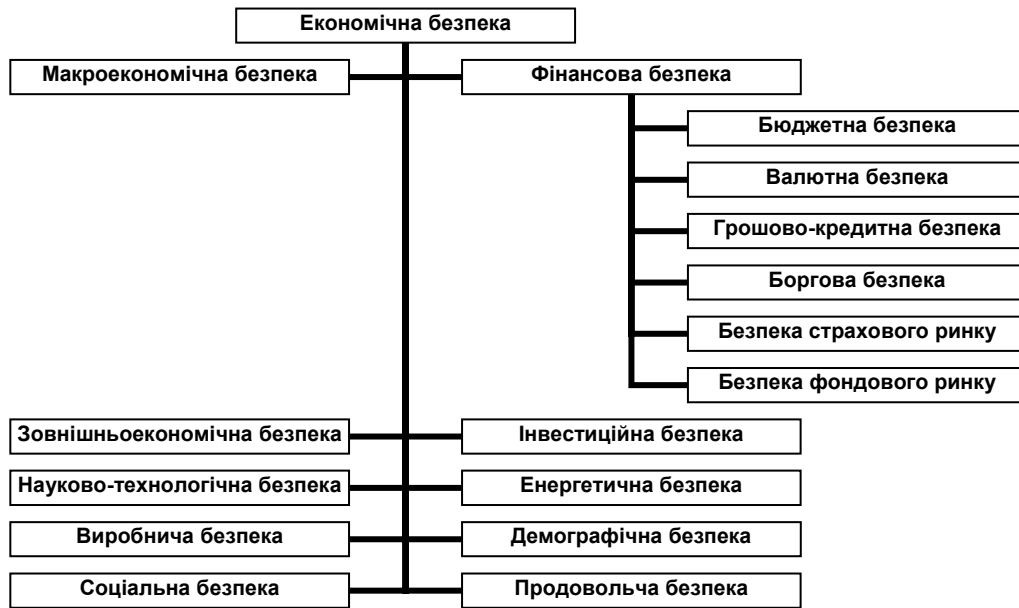

Рис. 1. Складові елементи економічної безпеки

Об'єктом безпеки грошово-кредитної системи є грошово-кредитна система у цілому та її окремі елементи: грошова одиниця, грошово-кредитні відносини, організаційні механізми, грошово-кредитна політика, нормативна база тощо. Суб'єктами безпеки грошово-кредитної системи виступають по-перше, державний регулятор грошово-кредитної системи – центральний банк, по-друге, банки і фінансові установи, по-третє, домогосподарства і фізичні особи.

В самому загальному вигляді предметом грошово-кредитної безпеки є управління ризиками у грошово-кредитній сфері, що викликані певними чинниками. У більш конкретній формі ця діяльність передбачає заходи щодо виявлення чинників, які є джерелами небезпеки, ідентифікація загроз та їх джерел, моніторинг розвитку загроз та наслідків, удосконалення нормативної бази, організаційної структури, створення моделей захисту і здійснення заходів [15].

Теоретичним підґрунтям науки про економічну безпеку є теорія потенційних конфліктів, яка стверджує, що наявність конфліктів є обов'язковою умовою існування.

Природна потреба кожної з форм енергії збільшити свій запас енергії за рахунок інших форм енергії створює ситуацію, коли інтереси зацікавлених у додатковій енергії сторін стають несумісними. Виникає протиборство, в якому більш розвинута система має конкурентні переваги над окремими нерозвинутими формами. З іншого боку у розвинутій системі також можливі суперечки між її складовими, проте переваги, які надає система, зокрема, заощадження запасів енергії, розширення можливостей щодо заволодіння новою енергією, забезпечують системі цілісне існування. Отже система, щоб залишатися стабільною, має не лише вигравати конфлікти, вона повинна бути здатною управляти конфліктами.

Дослідження зарубіжних вчених у галузі забезпечення безпеки в економічній сфері одночасно на глобальному і національному рівнях наприкінці 90-х років минулого сторіччя втілювалися у розробку концепції фінансової стабільності. Поштовхом для цього стала низка системних криз. Міжнародний валютний фонд і Світовий банк виступили організаторами розробки концепції світової

фінансової стабільності та її головними ідеологами. Відповідно у 1999 році було створено Форум з фінансової стабільності, запроваджено Програму оцінки фінансового сектора (Financial Sector Assessment Program, FSAP), яка стала основою для надання технічної допомоги країнам та здійснення наглядової діяльності.

З того часу центральні банки розвинутих країн розпочали публікацію звітів щодо фінансової стабільності з результатами аналізу факторів, що становлять загрозу для фінансового сектора, а також заходами політики, які здійснюються у відповідь. З метою удосконалення статистичної бази Міжнародний валютний фонд у 1996 році розробив Спеціальний стандарт поширення даних (Special Data Dissemination Standard – SDDS), а через рік затвердив Загальну систему поширення даних (General Data Dissemination System – GDDS), чим фактично започаткував нову сферу економічної статистики.

Проте у наш час залишається дискусійним питання щодо переліку показників, які б дозволили однозначно оцінити стабільність фінансової системи країни, а також визначення самої фінансової стабільності. Методологи центральних банків найчастіше використовують визначення радника Фінансового Департаменту МВФ Г.Д. Шіназі: "Фінансова стабільність – це стан, в якому фінансова система здатна задовільно виконувати три ключові функції одночасно: 1) фінансова система ефективно і безперервно сприяє міжчасовому руху ресурсів від зберігачів до інвесторів і розподілу економічних ресурсів загалом; 2) майбутні фінансові ризики визначаються та оцінюються з прийнятною точністю за відносно успішного управління ризиками; 3) фінансова система здатна спокійно адсорбувати несподівані події і шоки фінансової системи та реальної економіки" [16]. Відоме неофіційне, проте більш лаконічне, визначення фінансової стабільності Банком Англії: "Фінансово-стабільна система – це така система, в якій шоки, що виникають у системі, або шоки, які передаються через неї, суттєво не впливають на оптимальне збереження та інвестиційні плани суб'єктів економіки" [17].

Розглянувши сутність та елементи безпеки грошово-кредитної системи, визначимо які існують загрози для грошово-кредитної системи України в сучасних умовах, і, відповідно, механізм захисту системи від загроз і збереження сталого економічного зростання.

По-суті механізм забезпечення безпеки системи є управлінням загрозами – наявними і потенційно можливими явищами та чинниками, що створюють небезпеку для системи. У разі, коли забезпечення безпеки зводиться до створення певного стану, або здійснення заходів, то можна говорити, що система є пасивною у забезпеченні безпеки. Наприклад, банківській системі надається центральним банком підтримка ліквідності з метою підтримки платоспроможності банків, або центральним банком підвищується норматив обов'язкового резервування коштів банківською системою з метою скорочення надмірної кредитної експансії. В обох цих випадках ступінь безпеки банківської системи зростає.

Активна позиція системи передбачає те, що система формує безпечні умови для свого існування через саморозвиток і набуття нових якостей. Одночасно, слідує теорії потенційних конфліктів, здатність системи ефективно оперувати загрозами позначається не лише на зовнішній захищеності системи, зростає стабільність системи у цілому.

Загрози можуть бути розділені за походженням на три класи: зовнішні, внутрішні і системні. Наприклад, фактором зовнішніх загроз для грошово-кредитної політики можуть стати потрясіння на світових фінансових ринках, в результаті яких скорочуються обсяги інвестицій. Внутрішні загрози виникають в результаті реалізації ризиків у

системі, наприклад, втрата платоспроможності банками з причини невідповідності наявних ліквідних активів з поточними зобов'язаннями. Системні загрози спричиняються неефективною політикою управління системою, наприклад, політика підтримки фіксованого валютного курсу призводить до суттєвих втрат резервів центрального банку і подальшому скороченню можливостей банку здійснювати інтервенції на валютному ринку.

Пропонуємо процес управління загрозами, який складається з чотирьох етапів, що повторюються: планування впливу на загрози, безпосереднє здійснення впливу на загрози, моніторинг результатів впливу на загрози і удосконалення методів впливу на загрози (рис. 2).

Коли на систему діє комплексна загроза (рис. 3), цикл управління загрозами слід застосовувати для кожної загрози окремо. В результаті застосування такого підходу система отримує нові якості, що дозволить виконати покладені на систему завдання у контексті забезпечення економічної безпеки. Важливим заходом є звітування щодо стану системи і загроз для системи, що є засобом підтримки комунікацій з іншими елементами забезпечення економічної безпеки.

Грошово-кредитна політика центрального банку є важливим комплексом заходів у сфері грошового обігу та кредиту, який спрямований на виконання основних функцій центрального банку і забезпечення платоспроможності грошово-кредитної системи [18, 19, 20]. Важливим аспектом процесу управління загрозами є канал комунікацій з іншими агентами, що своїми діями здатні вплинути на економічну безпеку країни, зокрема, органами державного управління, фінансовими установами, домогосподарствами, населенням, а також нерезидентами [21]. Канал комунікацій є засобом повідомлення про загрози, на які система вплинути не спроможна, тому потрібні додаткові консолідовані заходи захисту системи.

Запропонований процес управління загрозами дозволить розширити можливості грошово-кредитної політики щодо підвищення ступеня безпеки системи, а також підвищити стабільність системи.

Кожен етап механізму впливу на загрозу передбачає низку заходів. Розглянемо, як буде виконуватися процес впливу на загрозу інфляції і посилення інфляційних очікувань у контексті запропонованого механізму.

Перший етап присвячений плануванню впливу на загрозу. На цьому етапі визначається походження загрози, оцінюються ризики і втрати від дії загрози, встановлюються орієнтири і методи впливу на загрозу, відповідно, розробляються заходи політики.

Рис. 2. Процес управління загрозами

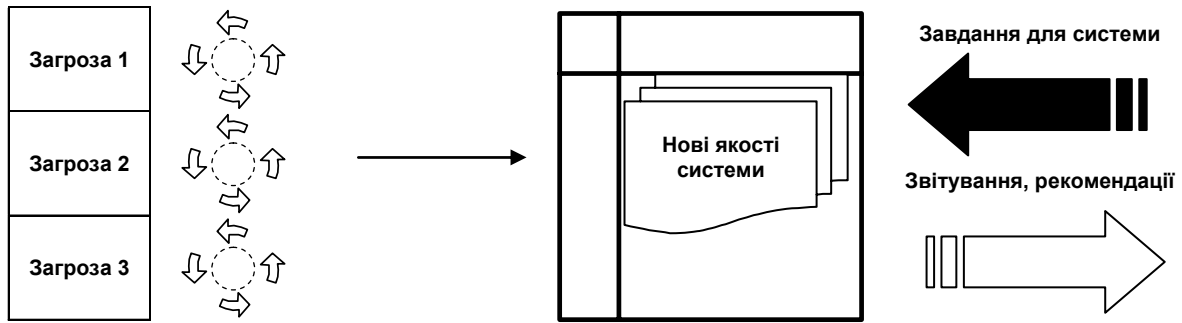

Рис. 3. Процес управління комплексом загроз

Зокрема, на етапі планування на виконання поставлених задач щодо впливу на загрозу інфляції здійснюється аналіз динаміки цінних показників, індекс цін виробників та індекс споживацьких цін, у річному і помісячному вимірах. Досліджуються компоненти небазової інфляції і визначається внесок небазової і базової інфляції у зміну індексу споживацьких цін. Реальний ВВП зіставляється з споживанням, середньою реальною заробітною платою, продуктивністю праці, порівнюються видатки зведеного бюджету і інфляції. Вивчаються споживацькі настрої домогосподарств, ділових очікувань банків і підприємств. Здійснюється аналіз рекомендацій міжнародних фінансових організацій.

Загрозу інфляції супроводжують численні ризики, зокрема, скорочуються темпи зростання реальних доходів населення, доходи перерозподіляються на користь верхів населення з індексованими зарплатами, зростає ажіотажний попит, поширюється доларизація, зменшуються норми заощаджень, з причини невизначеності на ринках зростають інфляційні очікування, відбувається орієнтація бізнесу на короткострокові проекти, підвищується вартість кредитних ресурсів, країна втрачає цінову конкурентоспроможність, готівковий ринок стає нечутливим до заходів політики.

Серед методів впливу на загрозу інфляції є збільшення процентних ставок за активними операціями НБУ по рефінансуванню банків, нарощування обсягів обов'язкових резервів банків, мобілізація вільних коштів, посилення гнучкості курсоутворення, зміна валютного курсу. НБУ спільно з Урядом та іншими профільними міністерствами розробляє антиінфляційні заходи, а також план переходу до режиму, що базується на цінній стабільності. Доцільним є розроблення середньострокових реалістичних планів по інфляції, узгодження процедур проведення розрахунків при надходженні від приватизації коштів в іноземній валюті, удосконалення управління валовим зовнішнім боргом та розроблення стратегії зовнішніх запозичень, а також розміщення державних цінних паперів на внутрішньому ринку.

Безпосередній вплив на загрозу відбувається на **другому етапі**, на якому втілюється розроблена на першому етапі політика впливу. У контексті безпосереднього впливу на загрозу інфляції здійснюється підготовка необхідних постанов і розпоряджень, змінюються процентні ставки, поціновується валютний курс тощо.

На **третьому етапі** здійснюється моніторинг результатів впливу на загрозу: оцінюються результати впливу на загрозу і динаміка зміни ключових показників, визначається прийнятний рівень ризику і залишковий рівень ризику для системи, дієздатність системи перевіряється.

У контексті впливу на загрозу інфляції на етапі моніторингу впливу визначаються зміни у динаміці інфляції, інфляційних очікуваннях, платіжному балансі в результаті вжитих заходів політики. Визначається реакція

ринку капіталів і фондового ринку на заходи політики. Важливим є визначення відкладеного ефекту і опосередкованого впливу заходів політики. На підставі статистичної і фінансової звітності визначається кредитоспроможність грошово-кредитної системи, а за результатами співставлення реальної і прогнозованої динаміки інфляції оцінюється ефективність заходів політики.

Заключним етапом у циклі впливу на загрозу є **четвертий етап**, який присвячений удосконаленню методів впливу на загрозу. Ключовими завданнями цього етапу є внесення корегувань в методи впливу, що застосовуються, здійснення корегувань політики і запобіжних заходів, налагодження комунікацій з учасниками процесу впливу на загрозу, розробка нових методів впливу.

На четвертому етапі циклу оцінюється ефективність антиінфляційних заходів у цілому і вносяться пропозиції щодо удосконалення політики впливу на загрозу інфляції. Важливим є оприлюднення середньострокових реалістичних планів по інфляції, роз'яснення дій і політики НБУ для громадськості, запровадження нових форм звітності перед громадськістю у тому числі щодо виконання антиінфляційних заходів. Наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених, а також практика роботи зарубіжних центральних банків, рекомендації міжнародних фінансових організацій є важливим джерелом досвіду і основою для розробки нових заходів впливу на загрозу і удосконалення існуючих.

Очікується, що в результаті виконання циклу впливу на загрозу здатність грошово-кредитної системи протидіяти загрозі інфляції зростає, а сама грошово-кредитна система набуває нових характеристик, зокрема:

1. Стійкість системи до загрози зростає.
2. Збільшується гнучкість монетарної політики, підвищується її потенціал.
3. Комунікації у системі виходять на якісно новий рівень, підвищується довіра і відповідальність учасників системи.
4. Підтверджується авторитет центрального банку і монетарної політики, зростає довіра до національної валюти.
5. Посилюється взаємозв'язок монетарної і фінансової політик, заходи стають більш скоординованими і відповідальними.
6. Удосконалюються засоби моніторингу і прогнозування ситуації.
7. Розширюється усвідомлення учасників системи щодо процесів, які відбуваються, і ризиків, реалізація яких є можливою.
8. Прозорість і передбачуваність функціонування системи зростає.
9. Зростає ефективність використання фінансових ресурсів, покращується конкурентоспроможність і інвестиційна привабливість банківського сектору.
10. Укріплюється платіжна дисципліна і якість управління у системі.

Підсумовуючи результати дослідження проблеми, можна зазначити наступне.

Безпека грошово-кредитної системи є самостійним елементом у структурі економічної безпеки, оскільки в грошово-кредитній сфері існують чинники, що становлять їй загрозу, грошово-кредитна безпека має свої об'єкт, суб'єкти і предмет, характеризується якісними і кількісними показниками, має властиву лише їй стратегію забезпечення, нарешті посідає особливе і надзвичайно важливе місце в системі економічної безпеки держави, оскільки забезпечує економічний розвиток.

Дослідження зарубіжних вчених у галузі забезпечення безпеки в економічній і фінансовій сферах втілювалися наприкінці 90-х років минулого сторіччя у розробку концепції фінансової стабільності, яка є орієнтиром для розбудови в Україні заходів безпеки у грошово-кредитній сфері. Розбіжності у визначенні поняття фінансової стабільності перекликаються з дискусією навколо поняття безпеки, як певного стану, або умов існування. Пошук консенсусу щодо однозначної дефініції фінансової стабільності у наш час не завершено.

По-суті механізм забезпечення безпеки системи є управлінням загрозами. У разі, коли забезпечення безпеки зводиться до створення певного стану, або здійснення заходів, то можна говорити, що система є пасивною у забезпеченні безпеки. Активна позиція системи передбачає те, що система формує безпечні умови для свого існування через саморозвиток і набуття нових якостей. Одночасно, слідуючи теорії потенційних конфліктів, здатність системи ефективно оперувати загрозами позначається не лише на зовнішній захищеності системи, зростає стабільність системи у цілому.

Запропонований процес управління загрозами складається з чотирьох етапів, що повторюються: 1) планування впливу на загрози; 2) безпосереднє здійснення впливу на загрози; 3) моніторинг результатів впливу на загрози; 4) удосконалення методів впливу на загрози. Застосування запропонованого методу управління за-

грозами надає грошово-кредитній системі більшої стабільності, прозорості та передбачуваності розвитку.

1. МВФ очікує суттєве зниження активності світової економіки, закликає до рішучих і скоординованих заходів щодо зміни ситуації. Прес-реліз МВФ №08/236 від 8 жовтня 2008 р. 2. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько : Монографія. – К. : НІСД, 1997. – 144 с. 3. Экономическая безопасность: Производство-Финансы-Банки / Под ред. В.К. Сенчагова-М.:ЗАО "Финстатинформ", 1998. – 621 с. 4. Конституція України, зі змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV. 5. Закон України "Про основи національної безпеки України" зі змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 15 грудня 2005 року N 3200-IV. 6. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 12 лютого 2007 року №105/207. 7. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави (введення до екосистем ту) // Вісник НАН України. – 1994. – № 5. – С. 23-28. 8. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави: Підручник для тих, хто навчається за фахом "Службовець державного управління" / За ред. професора Богдана Гравченка.-К.:Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1994 р. 9. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави у нестабільних економічних системах // НІСД. – К., 1998. 10. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько : Монографія. – К. : НІСД, 1997. – 144 с. 11. Наказ Міністерства економіки "Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України" від 02.03.2007 N 60. 12. Иващенко Г.В. О понятії "безопасность"/Теоретический философский журнал CREDO.-2000.-№6(24). 13. Колісник О. Альтернативні підходи в теорії безпеки і їх застосування у фінансовій науці.//Наукові записки Тернопільського національного економічного університету.- № 15.-2006. 14. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджено наказом Міністерства економіки України від 2 березня 2007 р. №60. 15. Бандурка О.М., Духов В.Є., Петрова К.Я., Червяков І.М. Основи економічної безпеки: Підручник.-Харків:Вид-во Нац.ун-ту внутр. справ, 2003. – 236 с. 16. Schinasi, Garry J. Safeguarding financial stability: theory and practice. / Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2006. 17. Матеріали міжнародного семінару "Фінансова стабільність" за участю експертів Центру досліджень центральних банків Банку Англії 18-20 червня 2007 року, Національний банк України. 18. Барановський О.І. Фінансова безпека. – К.: Фенікс, 1999. – 338 с. 19. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 789 с. 20. Мунтіян В.І. Економічна безпека України. – К.: КВІЦ, 1999. – 464 с. 21. Corrinne Ho. Implementing monetary policy in the 2000s: operating procedures in Asia and beyond.//BIS Working Papers.-N253.-2008.

Надійшла до редколегії 10.06.2009

В.В. Каленська, асп.

ІНФЛЯЦІЯ ЯК ЧИННИК МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Досліджено феномен інфляції, як чинника макроекономічної стабільності.

The phenomenon of inflation is studied, as a factor of macroeconomic stability.

Макроекономіка – галузь економічної науки, що вивчає закономірності функціонування національної економіки з метою забезпечення умов сталого економічного зростання. Ситуація у національній економіці визначається сукупністю конкретних макроекономічних параметрів, кожен з яких по-своєму характеризує економічне становище країни і відбиває успіхи або невдачі будь-якої країни. Одним із найважливіших макроекономічних чинників, які, з одного боку, мають надзвичайний вплив на стан економіки будь-якої країни, а з іншого – виступають своєрідним індикатором рівноважного стану економіки, є інфляція. Інфляція є однією із найтяжчих економічних хвороб ХХ століття і характерною ознакою сучасного економічного господарювання в різних економіках, та важливою причиною загальної нестабільності економіки в цілому.

В сучасному світі інфляційні процеси притаманні будь-якій економічній системі, оскільки інфляція спостерігається як в країнах з розвинутою ринковою економікою, так і в країнах з перехідною економікою, в яких ринкові відносини ще не досягли своєї зрілості. Тому ця проблема є актуальною для багатьох суспільств та розглядається досить широким колом науковців. Так, пи-

тання, пов'язані з проблемами управління інфляцією в перехідній економіці, широко висвітлюються як у іноземній, так і у вітчизняній науковій літературі. Відомі економісти завжди виявляли глибокий інтерес до виявлення причин, дослідження наслідків, методів подолання інфляції та розробки механізмів впливу на темпи інфляції. Висвітлення цих питань є в працях С.Л. Брю, А. Лаффера, К.Р. Макконелла, А. Маршалла, Р. Менделя, Дж. М. Кейнса, А. Пігу, П. Робертса, М.І. Туган-Барановського, А. Філіпса, І. Фішера, М. Фрідмена, Л. Харриса, Дж. Р. Хікса. Серед вітчизняних дослідників інфляції слід, зокрема, відмітити А. Гальчинського, В. Геєця, С. Дзюблюка, Б. Кваснюка, М. Ковалю, Т. Ковальчука, О. Мельника, В. Найдюнова, М. Савлука, А. Савченка, В. Степаненка та інших. Але, як правило, автори зосереджуються на виявленні причин та наслідків інфляції, формуванні інфляційних механізмів, обґрунтуванні моделей прогнозування та методів її регулювання. Тому незважаючи на велику кількість наукових публікацій і певні досягнення в теорії і практиці управління інфляційним процесом, дана проблема продовжує залишатися актуальним питанням наукових дискусій. Саме актуальність, науково-теоретична і практична